

Baruwa ya Paulo yoandikira

ARUMI

Tanga mbere

Baruwa hino inaeleza wazi mpango wa Mlungu wa kuokola atu. Yaandikirwa afuasi a Jesu hiko mudzi wa Rumi, ambao kala ni Ayahudi na asio kala Ayahudi. Kpwa hivyo Mtume Paulo kala analonda kuaeleza kukala atu osi ahenda dambi na kuangamizwa, akale Ayahudi ama asikale Ayahudi. Paulo anaenderera kuaonyesa kukala Mlungu wakubali atu kukala na haki mbereze kpwa njira ya kumkuluphira Jesu tu. Chisha analavya mfwano wa Burahimu yephokerwa dza mutu wa haki kpwa kumkuluphira Mlungu, hata kabila ya Shariya kulaviwa. Piya Paulo anaeleza asomadzi vira afuasi a Jesu alond-wavyo kusagala na atu osi, akale ni atawala, afuasi anjina, ama atu ayi.

Maelezo muhimu kpwa chifupi

Paulo anaeleza wazi habari nono kuhusu Jesu
1:1-17

Chila mutu wahenda dambi 1:18—3:20

Mlungu anavyoakubali atu 3:21—5:21

Gara hunagophaha kpwa chifo cha Jesu 6:1—
8:39

Mpango wa Mlungu kpwa Ayahudi na atu a
makabila ganjina 9:1—11:36

Jinsi ya mfuasi kumuhumikira Mlungu 12:1—
15:13

Mipango ya Paulo na salamuze 15:14—16:27

¹ Baruwa hino ila kpwangu mimi Paulo, mtumishi wa Jesu Muokoli. Nátsambulwa nikale mtume, na nchitengbwa nitangaze habari nono kula kpwa Mlungu. ² Hizo habari nono, Mlungu wazilaga hangu kare kuhumira manabiige arioandika Maandiko matakatifu. Habari hizo ³ zinamhusu mwanawe, ambaye chibinadamu ni chivyazi cha Mfalume Daudi, ⁴ na ambaye Mlungu kpwa uwezowe mkpwulu, wahumira Rohowe achimfufula. Chihivyo achihumanyisa kukala Bwana wehu Jesu Masihi ndiye Mwana wa Mlungu. ⁵ Mlungu wanijaliya nikale mtume kpwa sababu ya Jesu arivyonihendera. Kazi ya mtume ni kuiha atu a makabila gosi amkuluphire Jesu na kumuogopha ili atogolwe. ⁶ Mwimwi piya mu kundi mwenga ra aho arioihwa kukala afuasi a Jesu Masihi.

⁷ Phahi enehu hiko mudzi wa Rumi, Mlungu anakumendzani sana, naye wakutsambulani ili mkale atakatifue.

Baba Mlungu na Bwana Jesu Masihi naakujaliyeni na mkale salama.

Paulo anapanga kunyendekera mudzi wa Rumi

⁸ Mwandzo, Jesu Masihi ananihendesa kumshukuru Mlungu kpwa sababu yenu mosi, mana kuluphiro renu rinamanyikana dunia ndzima. ⁹ Nami namhumikira Mlungu moyo kutsuka kpwa kuatangazira atu anjina habari nono kuhusu Mwanawe. Mlungu anamanya vyo ambavyo nakuvoyerani chila wakati. ¹⁰ Namvoya achimendza, vivi aniphe

nafwasi ya kpwedzakulolani. ¹¹ Mana naaza sana kukuonani, ili nikuganyireni vipawa vya chiroho, ndivyo kuhendani mkale na nguvu za chiroho. ¹² Mana ya kuamba hivyo ni mwimwi na mimi huphezane imani zehu za chiroho.

¹³ Enehu, nalonda mmanye kukala nápanga kano nyinji kpwedzakulolani, ela sidzangbwephaha nafwasi hadi sambu. Nalonda nedze nihende kazi namwi ili niphahe atu a kumkuluphira Jesu, dza viratu vyohendeka kpwa atu anjina asio kala Ayahudi. ¹⁴ Mlungu wanipha jukumu ra kutangaza ujumbewe kpwa atu osi, akale ni astarabu ama asiokala astarabu, akale asoma ama taasomere. ¹⁵ Ndiyo mana nina hamu sana kpwedzakutangazirani habari nono kuhusu Jesu mwimwi atu a Rumi.

¹⁶ Hizo habari nono ni uwezo wa Mlungu wa kuokola atu osi akuluphirao, mwandzo ni Ayahudi na phiri ni atu asio kala Ayahudi. Phahi mino siona haya hata chidide kuzitangaza, ¹⁷ mana zinaonyesa wazi vira Mlungu ahendavyo atu akale na haki. Atu anaphaha haki kpwa kukuluphira bahi, kama Maandiko gaambavyo, “Mutu ahendwaye kukala na haki ni Mlungu andaishi kpwa kukuluphira.”

*Mlungu nkutiya atu adabu
kpwa sababu ya dambi zao*

¹⁸ Mlungu mwenye waonyesa wazi kukala indabidi aatiye adabu kali atu osi ambao taamuogopha na ambao kpwa sababu ya ndz-

imo zao mbii anapinga ukpweli wa Mlungu. ¹⁹ Wala siyo kukala taamanya rorosi kuhusu Mlungu, mana gara ambago gangemanywa ga wazi, kpwa vira ye Mlungu mwenye wagaonyesa atu. ²⁰ Mana hangu mwandzo wa dunia, Mlungu waumba chila chitu kpwa njira ambayo hata dzagbwe atu taamuona, anaweza kuelewa vira arivyo. Hasa vitu arivyoumba vinaonyesa kukala Mlungu ana uwezo hata kare na kare, na ndiye Mlungu macheye, wala takuna wanjina. Ndiyo mana atu taaweza kudai kukala taammanya Mlungu. ²¹ Mana hata dzagbwe ammanya Mlungu arivyo, ela taamtogola wala kumshukuru kama anavyostahili. Badala ya hivyo, maazo gao gakala mai na achili zao ni uzuzu muhuphu. ²² Enye adzikarya kala ni alachu, ela akala azuzu. ²³ Mana aricha kumuabudu Mlungu na achiabudu vizuka vyoigana na binadamu, nyama, nyama a mapha na viumbe vya kuambala photsi ambavyo taviweza kuishi hata kare na kare.

²⁴ Phahi Mlungu waaricha ahende vyo alondavyo, kulunga tamaa zao mbii na kuhenda mambo ga waibu na miri yao. ²⁵ Aricha kuamini ukpweli kuhusu Mlungu na achilunga mafundzo ga handzo. Ahumikira na kuabudu viumbe badala ya Muumba, ambaye ni atogolwe hata kare na kare! Amina.

²⁶ Phahi, Mlungu waaricha ahende mambo gao mai alondavyo. Hata achetu aho achiricha kulala na alume ao, ela achilólana enye kpwa

enye. ²⁷ Vivyo hivyo alume nao aricha kulala na achetu ao, na achilólana enye kpwa enye. Alume ahenderana mambo ga waibu, kpwa hivyo adz-itsamburira enye vira ndivyotiywa adabu kpwa mahendo gao mai.

²⁸ Tsona, atu hinyo arema ilimu ya kpweli kuhusu Mlungu, ndipho naye Mlungu achiaricha alunge maazo gao mai. Nao achihenda mambo ambago tagafwaha kuhendwa. ²⁹ Aodzala chila aina ya uyi, uchoyo, udiya na chidzitso. Atu dza aho nkumendza kuheha, kugomba handzo, kuochera atu ngulu, na kusenganya. Ni aola-gadzi, ³⁰ na fyakatsi, atu asiomendza Mlungu, asiojali ayawao, tsona atu a ngulu na kudzikarya. Chila wakati nkuzembula njira nyipha ya kuhenda dambi. Taaogopha avyazi ao, ³¹ tsona ni apumbavu na azuzu, atu asiotimiza ahadi zao, wala asio na mbazi bii. ³² Atu hinyo anamanya wazi kukala mutu achihenda mambo mai dza higa Mlungu andamuamula chifo. Ela taajali! Nkpwenderera kuhenda mai makusudi na piya nkuatogola anjina ahendao mambo mai dza gago.

2

*Mlungu andaamula atu osi
bila ya ubaguzi*

¹ Phahi myangu, nakuambira kpweli, kuna haki ya kuamula myao, hata ichikala ni ani. Kpwa mana uchiamula myao umanye kala, un-adziamula mwenye. Mana gago gakpwe mai

ahendago ndigouhendago hata uwe. ² Sambi hunamanya kukala uamuli wa Mlungu kpwa atu ahendao mambo mai, ni ya haki. ³ Phahi mwenehu, uchiamula myao alafu nawe uchi-henda gago mai, usione Mlungu andakuricha. ⁴ Mlungu ni mnono mana anakuonera mbazi nyinji, kakutiya adabu mara mwenga ela anaku-vumirira ili utubu dambizo. Haya sambi mbona unamphurya? ⁵ Ela kpwa sababu u chisoto na kukubali kukala una dambi, unadziikira adabu kali wakati uamuli wa haki ya Mlungu ndiphokala wazi.

⁶ Wakati hinyo Mlungu andamripha chila mmwenga kulengana na mahendoge. ⁷ Mlungu andaapha uzima hinyo anaodinisa kuhenda manono, kpwa sababu anaendza nguma na ishima kula kpwa Mlungu, na piya uzima wa kare na kare. ⁸ Ela atu achoyo na ndiorema ukpweli, na kuhenda mai, Mlungu andaat-sukirirwa na aatiye adabu kali. ⁹ Chila mutu ndiyehenda mambo mai andaphaha tabu na mateso, kuandzira Ayahudi na hata atu asio kala Ayahudi. ¹⁰ Ela osi ahendao manono, Mlungu andaapha nguma, ishima na amani, kuandzira Ayahudi na hata atu asio kala Ayahudi. ¹¹ Mana Mlungu kaonera mutu yeyesi.

¹² Atu osi ahendao dambi andaangamizwa, hata dzagbwe taamanya Shariya za Musa.* Na atu amanyao hizo Shariya achihenda dambi, andaamulwa kulengana na zizo Shariya.

2:6 2:6 Zaburi 62:12; Misemo 24:12   **2:11** 2:11 Kumbukumbu 10:17   * **2:12** 2:12 Shariya za Musa: Manage ni Torati.

13 Andaamulwa mana Mlungu kamupha haki mutu kpwa sababu ya kusikira Shariya bahi, ela anamupha mutu haki kpwa kuhenda gara Shariya ziambago. 14 Atu ambao sio Ayahudi achienda vira afikiriavyo na vichigbwa sawa na Shariya ziambavyo, hata dzagbwe Shariya zohewa Musa taazimanya, indaonyesa kala anamanya haki mwao mioyoni. 15 Mahendo gao ganaonyesa kala anamanya kare vira Shariya zilondavyo. Nago maazo gao kano zanjina ganaashitaki na kano zanjina ganaahehera. 16 Na kulengana na hizo habari nono nitangazazo, wakati wa uamuli, Mlungu andamuika Masihi Jesu aamule mambo ga atu garigo siri.

Ayahudi na Shariya za Musa

17 Phahi, uchidziiha u Myahudi hakika unaadamira kuphaha haki kpwa kulunga Shariya, na unahenda ngulu ati u mutu wa Mlungu. 18 Kpwa sababu ya kufundzwa kuhusu Shariya, unamanya Mlungu alondavyo na kutsambula ra sawa. 19 Una hakika kukala unafwaha kulongoza atu asio kala Ayahudi, kama mutu kulongoza vipofu ama kama taa kung'azira atu jizani. 20 Tsona u mwalimu wa anache na atu asiomanya, mana Shariyazo zinakueleza kuhusu marifwa gosi na ilimu ya kpweli. 21 We mwenye unafundza anjina, ela kuhenda gara ugombago! Unafundza ayao, uchiamba "Usi- iye," ela mbavi we mwenye u muivi. 22 Uwe unaambira atu, "Msizinge," ela mbona we mwenye unazinga? Tsona unawezadze kuzira

anaoabudu vizuka ichikala we mwenye unadzitajirisha kpwa kuiya vitu kula nyumba za kuabudira vizuka. ²³ Unadzikarya ati unamanya Shariya za Mlungu, ela mbona unahenda atu amkufuru Mlungu kpwa kuvundza Shariyaze? ²⁴ Mana gaga ganagbwa sawa na Maandiko gaambago, “Atu asio kala Ayahudi anakufuru dzina ra Mlungu kpwa sababu ya mambo mai muhendago mwimwi Ayahudi.”

²⁵ Ayahudi osi a chilume nkutiywa tsatsani,† nayo tsatsa ina mana tu ichikala mutu andalunga Shariya. Ela mutu achivundza Shariya, tsatsaye taina mana yoyosi, na ni sawa na mutu ambaye kayatiywa tsatsani. ²⁶ Phahi mutu ambaye kayatiywa tsatsani achilunga vyo Shariya zilon-davyo, Mlungu andamkubali dza mutu yetiywa tsatsani. ²⁷ Tsona mutu ambaye kayatiywa tsatsani, achilunga vyo Shariya ziambavyo, mahendoge manono gandakutuluzani makosa mwi Ayahudi. Mana mwatiywa tsatsani, na zo Shariya munazo, ela tamzilunga. ²⁸ Phahi siye chila mutu ariyevyalwa Myahudi ni Myahudi mwenye-mwenye, wala mutu kakala Myahudi wa kpweli kpwa kutiywa tsatsani. ²⁹ Hata! Myahudi wa kpweli ni iye amuogophaye Mlungu mwakpwe moyoni. Nayo tsatsa ya kpweli ni tsatsa ya moyo, yohendwa ni Roho Mtakatifu, wala si kpwa kulunga Shariya. Mutu dza hiye anaphaha nguma kula kpwa Mlungu wala si

---

2:24 2:24 Isaya 52:5 † **2:25** 2:25 Kutiywa tsatsani kala ni dalili ya chimwiri kuonyesa chilagane cha Mlungu na atue. (Soma chitabu cha Mwandzo 17.) **2:29** 2:29 Kumbukumbu 30:6

kpwa anadamu.

3

¹ Sambu kuna fwaida yani kukala Myahudi? Hebu kutiywa tsatsani kuna mana yani?

² Hakika kukala Myahudi kuna mana sana. Mwandzo kabisa, Mlungu waapha Ayahudi malagizoge.

³ Ela kpwa kpweli Ayahudi anjina kala taakuluphirika. Dze, nyo atu asioika chilagane anahenda Mlungu naye asiike chilagane? ⁴ Sivyo hata chidide! Chila mutu akakala wa handzo na kukala Mlungu ni mkpweli. Kama Maandiko gaambago kukala,

“Uchiniambira makosa gangu,
manenogo ni ga kpweli,
na uamulio ni wa haki.”

⁵ Ela anjina anaweza kuamba ati dambi zehu zinaonyesa kukala Mlungu anahenda haki. Mana ichikala makosa gehu ganamuhenda Mlungu aonekane wa haki, phahi swiswi hunamuhenderato, hebu sivyo? Kpwa hivyo, Mlungu achihiya adabu, inaonyesa kukala kana haki. (Nagomba dza anadamu agombavyo.)

⁶ Sivyo hata chidide! Mana ichikala ni hivyo, Mlungu andaamuladze atu a dunia na haki?

⁷ Tsona kuenjereza, atu nkuamba ati, “Sisi huchihenda mai, anjina andaona ching’ang’a kala Mlungu anahenda ga haki, nao andazidi kumtogola. Sambu kpwadze huamulwe dza achinadambi?” ⁸ Hivyo ni sawa kuamba, “Nahundeni mai ili manono gahendeke.” Atu anjina anahufya anaamba swiswi naswi hunafundza

vivyo. Phahi aho andatiywa achili kulengana na makosa gao.

Takuna mutu ariye na haki

⁹ Sambu huambedze? Dze swino Ayahudi hukale hu anono zaidi kuriko atu asio kala Ayahudi? Hata chidide! Mana nákuambirani kare kala Ayahudi na asio kala Ayahudi osi a sawa, mana osi anatawalwa ni dambi. ¹⁰ Gago ga sawa na Maandiko ga Mlungu gaambago:

“Takuna mutu wa haki,
takuna hata mmwenga.

¹¹ Takuna mutu yeyesi amanyaye njira za Mlungu,
wala takuna amuendzaye.

¹² Atu osi amricha Mlungu
wala taana mana tsona phakpwe matsoni.
Takuna hata mmwenga ahendaye manono, hata taphana hata mmwenga.”

¹³ “Miro zao ni dza mbira za wazi,
anahumira ndimi zao kugomba handzo.”
“Mwao miromoni nkutuluka maneno makali
dza sumu ya tsakapala.”

¹⁴ “Miromo yao i tele lana na maneno ga ut-sungu.”

¹⁵ “Magulu gao ga tayari kpwendaolaga.

¹⁶ Chila phatu aphyapho,
kazi yao ni kuolaga na kugayisa atu.

¹⁷ Nao taamanya njira ya kuendza mapatano.”

¹⁸ “Taamuogopha Mlungu bii.”

3:10 3:10 Zaburi 14:1-3; 53:1-3   **3:13** 3:13 Zaburi 5:9; 140:3

3:14 3:14 Zaburi 10:7   **3:15** 3:15 Isaya 59:7-8   **3:18** 3:18 Zaburi 36:1

¹⁹ Kufikira hipho hunaona kukala hizo Shariya, zichigomba utu wowosi, zinaambira atu osi azilungao. Nazo zaikpwa ili Mlungu ndiphomula dunia, anadamu asikale na sababu ya kudzihehera, na ionekane wazi kukala atu osi ana makosa mbere za Mlungu. ²⁰ Kpwa mana takuna mutu yeyesi ambaye anahendwa kukala na haki mbere za Mlungu kpwa kulunga vira Shariya ziambavyo. Kazi ya Shariya ni kuonyesa mutu kala akahenda dambi tu.

*Mutu anaphaha haki
kpwa kumkuluphira Jesu*

²¹ Ela sambu Mlungu wahuonyesa njira ya kuphaha haki, bila ya kulunga Shariya. Nazo Shariya za Musa na Maandiko ga manabii ganagomba ching'ang'a kuhusu mambo higa. ²² Kumkuluphira Jesu Muokoli ndiko kumuhendako Mlungu akakubali atu kukala na haki. Nkuhenda hivyo kpwa atu osi amukuluphirao, wala kaonera mutu yeyesi. ²³ Mana atu osi ahenda dambi, na anakosa haki ya Mlungu, ²⁴ ela kpwa sababu ya mbazize, Mlungu wakubali atu kukala na haki mbereze bila ya kuripha chochosi. Wahenda hivyo kpwa kumhuma Jesu Muokoli yekpwezauza dambi zehu na achi-hukombola. ²⁵ Mlungu wamlavya Jesu akale sadaka, ili atu achiamini kukala wafwa kpwa sababu yao aswamehewe dambi zao. Mlungu wahenda hivyo kuonyesa kala ni wa haki, mana wavumirira na kayaatuluza atu makosa kpwa sababu ya dambi zao za kare. ²⁶ Piya wahenda

hivyo kuonyesa wakati huno kukala iye ni wa haki, na ndiye ahendaye osi amukuluphirao Jesu akale a haki.

²⁷ Kpwa hivyo, mambo higa ganahuzuwiya kabisa kuhenda ngulu, kpwa sababu tahuphokerwa kukala huna haki kpwa kulunga vira Shariya za Musa ziambavyo ela kpwa kukuluphira bahi. ²⁸ Mana Mlungu nkumuhenda mutu akale na haki kpwa kukuluphira, wala sio kpwa kulunga Shariya. ²⁹ Hebu Mlungu ni Mlungu wa Ayahudi bahi? Dze, akale siye Mlungu wa atu asio kala Ayahudi? Hakika iye ni Mlungu wa atu asio kala Ayahudi piya, ³⁰ kpwa vira Mlungu ni mmwenga, na kuna njira mwenga ya kuahenda atu akale na haki mbereze. Hangu Ayahudi atiywao tsatsani, hata atu asio kala Ayahudi asiotiywa tsatsani, osi andakubaliwa ni Mlungu kukala na haki kpwa kuluphiro bahi. ³¹ Phahi, huchisisitiza kukuluphira, huambe hizi Shariya tazina mana? Hata chidide! Ko kukuluphira ni kutimiza malagizo gosi ga Shariya.

4

*Burahimu waphaha haki
kpwa kukuluphira tu*

¹ Dze, huambedze kuhusu mkare wehu Burahimu? Mlungu wamuonadze kukala na haki?

² Ichikala Burahimu waphaha haki kpwa sababu ya mahendoge, phahi angekala na chitu cha kuhendera ngulu, ela si mbere za Mlungu.

³ Mana Maandiko ga Mlungu ganaamba, “Burahimu wamkuluphira Mlungu na kpwa sababu iyo, Mlungu achimkubali kukala ni mutu wa haki.”

⁴ Amba mutu achienda kazi, mshaharawe siyo zawadi, ela kpwa kpweli ni hakiye.

⁵ Ela mbazi za Mlungu sizo dza mshahara. Mana mutu asiyeadamira mahendoge kuphaha haki ela anamkuluphira Mlungu aswameheye atu ayi, andaphokerwa kukala na haki kpwa kumkuluphira. ⁶ Hata Mfalume Daudi naye waamba vivyo kuhusu raha ya mutu ariyehendwa kukala na haki, bila ya kulola mahendoge:

⁷ “Baha aho ambao Mlungu waaswamehe makosa gao

ambao dambi zao zauswa.

⁸ Baha mutu ambaye Mlungu kamuisabira kukala ana dambi.”

⁹ Zino baraka zohadzwa ni Daudi, zinahusu ariotiywa tsatsani bahi, yani Ayahudi, hebu hata atu asio kala Ayahudi piya? Nakutam-bukizani Maandiko gaambago kukala Burahimu wahendwa kukala ana haki kpwa kukuluphira.

¹⁰ Phahi nakumanyisani kukala, Burahimu ariphohendwa kukala wa haki kala kadzangbwetiywa tsatsani. Ela bada ya higa ndipho achitiywa tsatsani. ¹¹ Tsatsa kala ni dalili ya

kuonyesa kukala Mlungu wamkubali Burahimu kukala ana haki, hata kabila kadzangbwetiywa tsatsani. Mana Mlungu wamuhenda kukala ana

---

4:3 4:3 Mwandzo 15:6; Agalatia 3:6   **4:7** 4:7 Zaburi 32:1-2

4:9 4:9 Mwandzo 15:6   **4:11** 4:11 Mwandzo 17:10

haki kpwa sababu ya kumkuluphira tu, wala si kpwa sababu ya kutiywa tsatsani. Kpwa hivyo Burahimu ndiye mkare wa chiroho wa atu osi amukuluphirao Mlungu na kukubaliwa kukala ana haki bila ya kutiywa tsatsani. ¹² Atu ari-otiywa tsatsani nao, Burahimu ni mkare wao wa chiroho vivyo, achimkuluphira Mlungu. Mana kakala ise yao kpwa sababu atiywa tsatsani, ela ni ise yao kpwa sababu amkuluphira Mlungu dza viratu ye mwenye, hata kabila kadzangbwetiywa tsatsani.

¹³ Mlungu wamlaga Burahimu na vivyazivye kuapha dunia ndzima ikale yao. Mlungu kaikire chilagane hichi na Burahimu kpwa sababu kala analunga Shariya, ela ni kpwa sababu Burahimu kala anamkuluphira, ndipho naye Mlungu achimkubali kala ana haki. ¹⁴ Mana ichikala atu alungao Shariya ndio ndiophok-era cho chilagane, phahi kumkuluphira Mlungu kungekala ni kazi ya bure. Piya chilagane cha Mlungu chingekala ni cha handzo, ¹⁵ mana mutu avundzaye Shariya nkutiywa adabu. Ela ichikala takuna Shariya, phahi takuna mutu wa kutiywa adabu kpwa sababu ya kura kuvundza Shariya.

¹⁶ Ndiyo mana cho chilagane cha Mlungu chinategemea kumkuluphira. Na vyakala hivyo ili hicho chilagane chikale kama zawadi kpwa vivyazi vyosi vya Burahimu. Wala sio kpwa hara alungao Shariya bahi, ela hata kpwa hinyo amukuluphirao Mlungu dza viratu Burahimu. Swiswi hosi, mkare wehu wa chi-

---

4:13 4:13 Mwandzo 17:4-6; 22:17-18; Agalatia 3:29   **4:14** 4:14 Agalatia 3:18   **4:16** 4:16 Agalatia 3:7

roho ni Burahimu, ¹⁷ na vivyo vinagbwa sawa na Maandiko gaambago, “Nkakuhenda mkarengbwa wa mataifa manji.” Phahi, mbere za hiye Mlungu ariyemkuluphira, afufulaye atu a kufwa na kuhenda mambo ambago tagako gakakalako, Burahimu ndiye mkare wehu.

¹⁸ Burahimu naye ariphoambwa, “Uvyazio undakala munji dza viratu nyenyezi,” dzambo hiro kala tariwezekana. Ela waenderera kumkuluphira Mlungu, na kpwa hivyo wakala mkarengbwa wa mataifa manji, kama arivy-olagbwa. ¹⁹ Wakati uho Burahimu wakala na miaka kama gana mwenga, na wamanya kala mwiriwe kala avi ukafwa na mchewe Sara kala ni tasa. Ela hata hivyo kuluphirore tariyaphunguka. ²⁰ Tsona Burahimu kayakala na wasiwasi wowosi kuhusu chilagane cha Mlungu. Ela wazidi kumkuluphira na kumtogola, ²¹ mana wakala na uhakika kukala Mlungu anaweza kutimiza mambo arigolaga kugahenda.

²² Ndiyo mana Maandiko gakaamba kukala Burahimu wahendwa kukala ana haki kpwa kukuluphira. ²³ Ela higa maneno gaambago, “Mlungu wamuhenda kukala ana haki,” tagayaandikirwa iye macheye, ²⁴ ela gaandikpwa kpwa sababu yehu piya. Ganahuhakikishira kukala huchimkuluphira Mlungu, ariyemfufula Bwana wehu Jesu, swiswi naswi hundahendwa kukala na haki. ²⁵ Mlungu wamlavya aolagbwe

---

4:17 4:17 Mwandzo 17:5   **4:18** 4:18 Mwandzo 15:5   **4:19**
 4:19 Mwandzo 17:17   **4:22** 4:22 Mwandzo 15:6   **4:25** 4:25
 Isaya 53:4-5

kpwa sababu ya makosa gehu, na achimfufula ili huphahe haki.

5

Kumkuluphira Mlungu kuna raha

¹ Phahi, kpwa vira Mlungu wahuphokera dza atu a haki kpwa kumkuluphira, sambi hunasagalato na Mlungu kpwa gara arigohenda Bwana wehu Jesu Masihi. ² Kpwa sababu ya kumkuluphira Jesu, Mlungu wahujaliya na manono gosi, na vivi anaenderera kuhujaliya. Phahi hunaonato sana mana hunaamini hundakala phamwenga na Mlungu phatuphe pha nguma. ³ Na hata huchiphaha mateso, chisha hunaonato. Mana hunamanya mateso ganahuhenda huzidi kuvumirira. ⁴ Uvumirizi nkureha tabiya nono, nayo tabiya nono ikareha matumaini. ⁵ Na matumaini tagaweza kuhutiya waibu. Mana hunamanya vira Mlungu ahumendzavyo sana, kpwa sababu wahupha Roho Mtakatifu ahudzaze mendzwaye.

⁶ Huriphokala huchere na dambi, tsona kala tahudziweza hata chidide, Jesu wahufwerera wakati uriokala ukapangbwa ni Mlungu. ⁷ Ni vigumu mutu kukubali kuolagbwa kpwa sababu ya mutu wanjina, hangbwe kpwa mana ana haki. Chahi inawezekana mutu kuolagbwa kpwa sababu ya mutu mnono sana. ⁸ Ela Mlungu waonyesa kala anahumendza sana, kpwa kumlavya Jesu afwe kpwa sababu yehu, hata wakati kala huchere na dambi.

⁹ Kpwa vira hwahendwa kukala na haki kpwa sababu ya chifo cha Jesu, hakika rindakala neno dide kpwakpwe kuhutivya na uamuli mkali wa Mlungu. ¹⁰ Manage, kala hu maadui ga Mlungu, ela wahupatanisha kpwa chifo cha mwanawe. Vivi Mlungu wahupatanisha, phahi hakika rindakala neno dide kpwakpwe kuhutivya kpwa sababu ya uhai wa mwanawe! ¹¹ Wala siyo hivyo bahi, ela piya Mlungu akahuhenda huhererwe sana kpwa sababu Bwana wehu Jesu Masihi akahupatanisha naye.

*Adamu wareha chifo
ela Jesu achireha uzima*

¹² Enehu, naamba: Dambi yainjira duniani kpwa sababu ya dambi ya mutu mmwenga, nayo ichireha chifo. Na ndiyo mana atu osi anafwa, kpwa sababu osi ahenda dambi. ¹³⁻¹⁴ Hangu Adamu amkosere Mlungu hadi Musa ariphohewa Shariya, duniani kala muna dambi kare. Atu osi a wakati hinyo afwa, hata dzagbwe Mlungu kayaamula kukala ana makosa mana kala takuna Shariya. Hara atu afwa hata dzagbwe taayakosa kulunga lagizo ra Mlungu dza viratu Adamu.

Adamu kala ni mfwano wa iye ambaye wakp-wedza badaye. ¹⁵ Ela hira dambi iriyoinjira duni-ani kpwa sababu ya Adamu siyo dza zawadi ya bure ya Mlungu iriyorehwa ni Jesu Masihi. Mana mutu mmwenga, yani Adamu, warehera atu anji chifo kpwa dambiye, ela wanjina, yani Jesu, achirehera atu anji zawadi ya kuswamehewa

dambi zao na kuphokera uzima. Kpwa kpweli, mbazi za Mlungu tazina chipimo! ¹⁶ Viratu Mlungu aswamehevyo atu kpwa mbazize vi tafwauti na matokeo ga dambi ya Adamu. Bada ya yo dambi mwenga, Mlungu waamula atu, ela bada ya makosa manji, Mlungu waaswamehe kpwa mbazize na achiakubali kukala atu a haki. ¹⁷ Dambi ya mutu mmwenga yahenda chifo chitawale atu osi. Ela hakika hara aphokerao mbazi zisizo na chipimo kula kpwa Mlungu na kuphaha haki andaishi hata kare na kare kpwa sababu ya gohendwa ni mutu wanjina, yani Jesu Masihi.

¹⁸ Kpwa hivyo phahi, viratu atu osi vyoamulwa kpwa sababu ya kosa ra mutu mmwenga, vivyo hivyo atu osi anaphaha haki na kuhewa uzima kpwa kazi ya haki ya mutu mmwenga. ¹⁹ Viratu mutu mmwenga vyokosa kumuogopha Mlungu, na achienda atu anji akale na dambi, vivyo hivyo mutu mmwenga wanjina wamuogopha Mlungu, na achienda atu anji akale a haki.

²⁰ Shariya za Musa ziriphorehwa, zahenda dambi izidi. Ela dambi iriphozidi, nazo mbazi za Mlungu zichizidi zaidi. ²¹ Kpwa hivyo phahi, dambi ina uwezo wa kutawala atu na kuarehera chifo. Ela vivyo hivyo mbazi na mendzwa ya Mlungu ina uwezo wa kutawala atu kpwa kuapha haki. Chihivyo osi amukuluphirao Jesu, ambaye ni Bwana na Muokoli wehu, andaphaha uzima wa kare na kare.

6

Nguvu za dambi zashindwa ni Jesu

¹ Dze, atu azidi kuhenda dambi ili Mlungu aenderere kuaonera mbazi kpwa kuaswamehe?

² Hata chidide! Swino ni kama avi hwafwa husihende dambi tsona, kpwa hivyo tahuweza kpwenderera kuhenda dambi bii. ³⁻⁴ Manyani kukala, huriphobatizwa hwaungana na Masihi Jesu, yani avi hwafwa na kuzikpwa phamwenga naye. Bada ya Jesu kuzikpwa, wafufulwa kpwa uwezo mkpwulu wa Mlungu. Kpwa hivyo swiswi naswi huchifufulwa phamwenga naye ili huishi maisha maphya.

⁵ Kpwa vira hwaungana naye huriphofwa phamwenga naye, phahi hakika hundaungana naye ndiphofufulwa, dza viratu Jesu arivyofufulwa. ⁶ Kpwa mana utu wehu wa kare waolagbwa phamwenga na Jesu msalabani, ili asili zehu za chibinadamu za kumendza kuhenda dambi zibanangbwe, na husienderere kukala atumwa a dambi tsona.

⁷ Mana mutu achifwa, katawalwa tsona ni dambi. ⁸ Swiswi naswi hwafwa phamwenga na Jesu, kpwa hivyo hunaamini kala hundaishi phamwenga naye. ⁹ Kpwa sababu Jesu wafufuka, hunamanya kukala kandafwa tsona, mana chifo tachimuweza. ¹⁰ Jesu ariphofwa, wafwa limwenga bahi, na achikala akashinda dambi; vivi sambu, anaishi kumuhamira Mlungu.

¹¹ Namwi piya dzioneni kukala mkashinda dambi wala taziweza kukutawalani tsona; hipha sambu munaishi kumuhamira Mlungu kpwa sababu ya Masihi Jesu.

¹² Kpwa hivyo musiriche dambi ikatawala

miri yenu ifwayo, ili ikuhendeni mlunge tamaa mbii za miri yenu. ¹³ Msihale vilungo vya miri yenu mkavihumira kuhenda dambi. Ela dzilavyeni kpwa Mlungu ili muhumire vilungo vyenu kuhenda haki, mana mwafufulwa ni Mlungu mchiinjizwa uzimani. ¹⁴ Kpwa kukala tamlongwa kulunga Shariya tsona, dambi taindakuwezani, mana Mlungu wakuswameheni dambi zenu.

*Afuasi a Jesu ni atumwa
a kulunga haki*

¹⁵ Dze, huzidini kuhenda dambi kpwa vira Mlungu wahuswamehe na tahuishi kulunga Shariya tsona? Hata! Nahusihende hivyo. ¹⁶ Hakika mnamanya wazi kukala mchidzilavya kpwa mutu na kuhenda alondavyo, phahi mundamphundza yuya mutu wala tamundaphundza anjina, avi mu atumwae.* Nimut-sambule chimwenga. Mkale atumwa a dambi, ambayo mwishowe ni chifo, au mkale atumwa akuhenda alondavyo Mlungu, ambao mwishowe ni kukala na haki. ¹⁷ Ela namshukuru Mlungu mana kala mu atumwa a dambi, ela sambu mwakubali mafundzo gosi mrigophokera hata ndipho munagalunga moyo kutsuka. ¹⁸ Mlungu naatogolwe mana wakukombolani msihende dambi tsona, na mukakala atumwa a Mlungu ili mlunge haki. ¹⁹ (Nahumira mfwano huno wa atumwa na matajiri gao ili ikale rahisi mwimwi kuelewa.) Phokala tamdzangbwemanya Jesu,

---

* **6:16** 6:16 Injili ya Johana 8:34 Jesu waamba, “Mutu yeyesi ahendaye dambi ni mtumwa wa dambi.”

mwadzilavya miri yenu kpwa ajili ya mambo machafu na kuzidi kuhenda uyi. Sambi, kpwa vira munammanya, dzilavyeni miri yenu tsetsetse kuhenda haki ili muishi bila lawama.

²⁰ Mriphokala atumwa a dambi, tamyashurutishwa kumuhamira Mlungu. ²¹ Dze, majira higo mriphohenda higo mambo ambago sambi munaona haya nago, mwaphaha fwaida yani? Ukweli ni kukala, tagana fwaida yoyosi, hata matokeo ga mambo higo ni chifo cha kare na kare! ²² Ela sambi, kpwa kukala mwakombolwa kula dambini na muchikala atumwa a Mlungu, fwaida yenu ni kuishi bila lawama. Nago matokeoge ni uzima wa kare na kare. ²³ Kpwa kukala mutu yeyesi ahendaye dambi, mariphoge ni chifo cha kare na kare. Ela Mlungu anahupha uzima wa kare na kare, na uzima hinyo si maripho, ela ni zawadi kpwa sababu ya Bwana wehu Masihi Jesu.

7

Alongozwao ni Jesu taalongozwa ni Shariya za Musa

¹ Enehu, naamba hivi, mana nagomba na atu ambao anamanya Shariya. Kpwa hivyo mnamanya kukala mutu ni lazima alunge Shariya achikala achere mzima. ² Sambi nindahumira mfwano huno. Shariya ya ndowa inaamba kala mchetu kaweza kuricha mlumewe wakati achere mzima. Ela mlume achifwa, yuya mchetu a huru; yani, katawalwa tsona ni shariya ya ndowa. ³ Achihalwa ni mlume wanjina na kuno mlumewe ni mzima, phahi andaihwa mzindzi.

Ela mlumewe achifwa, iyo shariya taimfunga tsona, na anaweza kulólwa ni mlume wanjina.

⁴ Vivyo hivyo enehu, dza viratu mutu achifwa katawalwa tsona ni shariya, mwimwi namwi tamtawalwa tsona ni Shariya za Musa. Mana ni avi mwafwa phamwenga na Jesu msalabani, na vivi mu akpwe. Naye wafufulwa ili swiswi humhumikire Mlungu na kumuhamira. ⁵ Mana asili yehu ya chibinadamu phokala ikatawala maazo gehu, Shariya zahenda tamaa mbii za miri yehu zikale na nguvu zaidi. Dzambo hiri rahenda hulonde kuhenda makosa chila wakati ambago mwishowe ni chifo. ⁶ Hwakala mateka a Shariya, na hwajaribu kumuhumikira Mlungu kpwa kulunga mambo ga kare goandikpwa mo Shariyani. Ela sambu hu huru, mana tahumhumikira Mlungu kpwa kulunga Shariya ela kpwa kulunga njira nyipha ya kulongozwa ni Rohowe.

Shariya za Mlungu zinahumanyisa dambi irivyo

⁷ Vino huambedeze? Huambe kala Shariya ni mbii? Si kpweli hata chidide! Hakika kala si Shariya, mimi singemanya dambi ni utu wani. Kala Shariya taziyaamba, "Usimizire mahe chitu cha myao," mino singemanya kala kuaza cha myangu ni dambi. ⁸ Ela nriphomanya shariya hiyo, dambi yanihala mateka na kukala na chila aina ya tamaa mbii. Mana bila Shariya, dambi taina nguvu ya kuhenda atu ahende makosa. ⁹ Hipho dzuzi na dzana nriphokala simanya

Shariya za Mlungu, kala nchionato na masagazi gangu. Ela nriphomanya Shariya zilondavyo, dambi ichizidi nguvu, mana náelewa kukala ni kama avi nkafwa, yani nkatengbwa na Mlungu. ¹⁰ Nchiona kala Shariya hizo, ambazo kala ni ziniphe uzima, kpwangu mino kala zinanirehera chifo. ¹¹ Mana dambi yahumira Shariya iyo-iyo kunichenga na kunitenga na Mlungu.

¹² Phahi ni wazi kala Shariya na malagizoge gala kpwa Mlungu mwenye, kpwa hivyo ni manono na ga haki. ¹³ Kpwa kpweli mambo manono tagaweza kunitenga na Mlungu, ng'o! Ela Shariya yakpwedza ili dambi imanyikane wazi kala ni dambi. Nayo dambi yareha chifo kpwa higo malagizo manono. Kala ni mpango wa Mlungu, Shariya kuhuonyesa kala dambi ni mbii kpweli.

*Anadamu nkuaza manono
ela taaweza kugahenda*

¹⁴ Hunamanya kala Shariya zalaviwa ni Roho Mtakatifu; ela asili yangu ni ya chibinadamu, nami náguzwa nikale mtumwa wa dambi. ¹⁵ Kpwa kpweli mi mwenye sidzimanya. Mana chila nchilonda kuhenda gara nilondago, siweza; ela nahenda gara nisigogalonda. ¹⁶ Ichikala nahenda nisigogamendza, inaonyesa kala nakubali kala Shariya ni nono. ¹⁷ Phahi, siye mimi nihendaye dambi, ela ni iyo asili ya dambi nriyo nayo.

¹⁸ Namanya mwangu tamuna nono, yani asili yangu ya chibinadamu. Naweza kuaza manono,

ela siweza kugahenda. ¹⁹ Mana sihenda manono nilondago, ela gara mai nisigolonda ndigo nihendago. ²⁰ Sambu nchihenda gara ambago sigamendze, kpwa kpweli siye mimi nihendaye dambi, ela ni iyo asili ya dambi nriyo nayo.

²¹ Phahi mino námanya chitu, chila nchilonda kuhenda manono, nadziona ninahenda mai. ²² Shariya za Mlungu zinanihamira sana mwangu moyoni. ²³ Ela naona kala vilungo vya mwiri wangu vinalongozwa ni shariya yanjina, yani shariya ya dambi. Iyo shariya inapingana na maazo gangu, na kunihenda mtumwa hata nashindwa kuhenda gara Mlungu alondago.

²⁴⁻²⁵ Ni shaka rani rino? Mimi mwenye nalunga Shariya za Mlungu na achili zangu, ela asili yangu ya chibinadamu inalunga shariya ya dambi. Ni ani ndiyenitivya na hino nguvu ya dambi, ili Mlungu asitengane nami? Namshukuru Mlungu kpwa sababu ya Bwana wehu Jesu Masihi!

8

Masagazi galongozwago ni Roho Mtakatifu

¹ Sambu phahi kpwa vira Mlungu wakuunganishani na Jesu Muokoli, kakulavyani makosa tse. ² Mana, kpwa sababu ya Masihi Jesu, mwaikpwa huru* msitawalwe ni dambi irehayo chifo. Mwaphokera Roho Mtakatifu alavyaye uzima wa kare na kare, na ndiye anayekuikani

---

* **8:2** 8:2 Vitabu vyanjina vya kare vinaamba, mimi náikpwa huru.

huru. ³ Kpwa sababu ya asili yehu ya chibinadamu, Shariya za Musa kala tazina nguvu ya kuhuika huru ili husitawalwe ni dambi. Ela Mlungu walavya Mwanawe mwenye na mwiri dza miri yehu, ela bila dambi. Kpwa kuhumira mwiri huno Mlungu wahukumu dambi ili ahuike huru. Chihivyo achikala akamala uwezo wa dambi ⁴ ili hutimize mambo gosi manono galondwago ni Shariya. Mana hunalongozwa ni Roho Mtakatifu, wala tahulongozwa tsona ni asili ya chibinadamu. ⁵ Kpwa mana alungao asili ya chibinadamu, achili zao nkuaza kuhenda mai. Ela alongozwao ni Roho Mtakatifu, achili zao nkuaza kuhenda mambo gahamirago ye Roho. ⁶ Anayeaza kulunga asili ya chibinadamu, anadziendzera chifo; ela alongozwaye ni Roho, ana uzima na ana amani. ⁷ Kpwa mana atu aazao kuhenda mai anamrema Mlungu, wala taaweza kulunga Shariya za Mlungu hata chidide. ⁸ Phahi alungao asili ya chibinadamu taaweza kumhamira Mlungu.

⁹ Ela mwimwi tamlongozwa ni asili ya chibinadamu, ela munalongozwa ni Roho, mana kpwa kpweli Roho wa Mlungu anasagala mwenu mioyoni. (Manyani kukala mutu yeyesi ambaye kana Roho wa Jesu mwakpwe moyoni, siye mfuasiwe wa kpweli.) ¹⁰ Ela Jesu achikala mwenu mioyoni, hata dzagbwe miri indafwa kpwa sababu ya dambi, ela roho zindaishi mana Mlungu wakuhendani mkale na haki. ¹¹ Ichikala Roho Mtakatifu, ariyemfufula Jesu,

anaishi mwenu mioyoni, miri yenu, ambayo nkufwa, Mlungu andaipha uzima kpwa uwezo wa Rohowe.

¹² Phahi enehu, swiswi tahulondwa husagale kulengana na asili ya chibinadamu, yani kp-wenderera kuhenda dambi, ela jukumu rehu ni kusagala kulengana na Roho Mtakatifu alondavyo. ¹³ Mana muchikala na masagazi galungago asili ya chibinadamu, mundafwa, ela muchiricha kuhenda mahendo mai kpwa uwezo wa Roho Mtakatifu, kpwa kpweli mundasagala na Mlungu hata kare na kare.

¹⁴ Osi alongozwao ni Roho Mtakatifu ni ana a Mlungu. ¹⁵ Mana Mlungu kayakuphani Roho wa kukuhendani atumwa ario aoga. Ela wakuphani Roho wa kukuhendani mkale ana a Mlungu. Na Roho hiye ndiye ariyehuwezesha kumuiha Mlungu "Baba." ¹⁶ Phahi ye Roho anahuhakikishira ndani ya roho zehu kala swiswi hu ana a Mlungu. ¹⁷ Sambu kpwa vira swiswi hu ana a Mlungu, piya hu arisi a Mlungu, na manono gosi ambago Mlungu wamupha Jesu, naswi andahupha. Bora hukubali kuvumirira mateso dza iye, na hipho hundaphaha nguma phamwenga naye.

Mlungu andaapha nguma anae

¹⁸ Mateso ga wakati huno sigaona chitu nchigalinganisha na nguma ambayo Mlungu andahupha badaye. ¹⁹ Mana viumbe vyosi vinagodza kpwa hamu kumanyiswa ana a

Mlungu. ²⁰ Viumbe vyosi vyahendwa vikale tavina mana† tse, wala siyo kumendza kpwao, ela ni vira arivyomendza Mlungu mwenye. Hata hivyo vinarorera ichikala ²¹ vindativywa ili visiole, ela viphahe uhuru wa ajabu ndiupha anae.

²² Hunamanya kala hata kufikira sambi, viumbe vyosi vinaula kpwa utsungu dza utsungu wa kudzivugula. ²³ Chisha phahi, si viumbe macheye viulavyo, ela hata sisi, huriohewa Roho Mtakatifu kutatiswa manono ndigophaha, naswi hunaula mwehu mioyoni. Mana hunagodza Mlungu ahuphe haki yosi ya kukala anae, yani kuhupha miri miphya yohulaga. ²⁴ Hangu Mlungu ariphohuokola, hunagodzera kpwa hamu iyo nguma yedzayo. Ela ichikala unatumaini kuphaha chitu ambacho unachiona, siyo kutumaini. Hebu ni ani ambaye anaweza kutumaini kuphaha chitu aricho nacho? ²⁵ Ela huchitumaini kuphaha chitu husichochiona, phahi hukugodza kpwa hamu bila kukata tamaa.

²⁶ Phamwenga na higo, Roho Mtakatifu nkuhuterya katika unyonje wehu, mana tahumanya kuvoya wala hata cho chakumvoya Mlungu. Ela Roho Mtakatifu mwenye nkuhuvoyera kpwa Mlungu na chiriro cha utsungu ambacho tahuweza kuchisemurira. ²⁷ Mlungu amanyaye hadi ndani ya mioyo ya atu, anamanya maazo ga Rohowe. Mana ye Roho nkuvoyera atu a Mlungu viratu Mlungu mwenye

---

8:20 8:20 Mwandzo 3:17-19 † **8:20** 8:20 Manage ganjina ni vikale na lana. **8:23** 8:23 2 Akorintho 5:2-4

amendzavyo.

²⁸ Hunamanya katika chila hali Mlungu nkuhenda kazi na atu ammendzao, arioihwa kulengana na mpangowe, ili chila chitu chikale chinono. ²⁹ Mana Mlungu waamanya hangu mwandzo hinyo atu ndioatsambula kukala atue. Na achikata shauri andaahenda tabiya zao zikale dza za Mwanawe Jesu, ili Jesu akale mvyere wa ana osi a Mlungu. ³⁰ Phahi hinyo ariotsambula akale atue ndio arioiha. Na aho ndio arioa-henda akale a haki, tsona ndio ariolaga kuapha nguma.

*Takuna ndiyehutenga
na mendzwa ya Mlungu*

³¹ Vino, huambedze kuhusu mambo higa? Ichikala Mlungu a uphande wehu, kpwa kpweli takuna mutu awezaye kuhushinda. ³² Mlungu kayamfwitsa mwanawe mwenye, ela wamlavya afwe kpwa ajili yehu hosi. Phahi, ichikala wahupha mwanawe mwenye, vivyo hivyo andahujaliya mambo manji manono. ³³ Kpwa kpweli takuna mutu yeyesi ndiyeshitaki atu ariotsambulwa ni Mlungu. Ye mwenye Mlungu ndiye aahendaye akale na haki. ³⁴ Tsona takuna mutu yeyesi ndiyeamula. Mana Masihi Jesu, ariyefwa na kufufulwa, anasagala mkpwono wa kulume wa Mlungu, phatu pha ishima kulu sana, na kuko anahuvoyera swiswi vivyo.

³⁵ Takuna chochosi ndichoweza kuhutenga na mendzwa ya Jesu! Hata ichikala huna mashaka makulu na mateso au hunagaya, Jesu anahumendza. Hata kala hunahirika na ndzala na tahuna nguwo, anaenderera kuhumendza.

Ichikala huna hatari kulu au hata huchiolagbwa, Jesu anahumendza vivyo. ³⁶ Higo nchigogomba ganagbwa sawa na Maandiko gaambavyo:

“Kpwa ajiliyo hunaolagbwa chila siku kpwa kukuhumikira. Hunahendwa dza mang’ondzi ganagophirikpwa gakatsindzwe.”

³⁷ Ela hata mambo gosi higa gachihuphaha, swino bado huna ushindi mkpwulu, kpwa sababu Jesu ariyehumendza wahuterya. ³⁸ Mana namanya kpwa kpweli kukala takuna chitu ndichoweza kuhutenga na mendzwa ya Mlungu. Kukala moyo au kufwa, takundahutenga na mendzwa ya Mlungu. Takuna malaika, wala mamlaka na falume zosi za S̄hetani wala vi-umbe vyosi vitawalavyo na virivyo na uwezo ndivyoweza kuhutenganisha na mendzwaye. Mambo gahendekago hivi sambu au ndigokp-wedza badaye tagaweza kuhutenga na mendzwa ya Mlungu. ³⁹ Si dzulu mlunguni, wala kuzimu, au chiumbe chochosi ndichohutenga na mendzwa ya Mlungu. Na higa ganakala kpwa sababu ya go arigohenda Bwana wehu Masihi Jesu.

9

Paulo anaasononekera Aiziraeli

¹ Nagomba ukpweli muhuphu kpwa sababu ya Jesu. Maazo gangu ganalongozwa ni Roho Mtakatifu, nago gananihakikishira kala nagomba kpweli, wala sichenga. ² Kpwa kpweli nina sonono kulu na utsungu usiosira ³ kpwa

sababu ya atu angu, a kabila rangu. Mana ningeaza hata dzagbwe ni kulaniwa nilaniwe na kutengbwa na Jesu ili enehu atiye. ⁴ Hinyo ni Aiziraeli, ambao Mlungu waahenda akale anae, achiaonyesa ngumaye na achiika vilagane nao. Tsona achiapha Shariyaze, ahadize, na malagizo ga vira anavyolondwa kumuabudu. ⁵ Aho Aiziraeli, akare aho ni Burahimu, Isaka na Jakobo, yehwa Iziraeli.* Hata Muokoli† chibinadamu ni Muiziraeli. Mlungu atawalaye chila chitu, naatogolwe hata kare na kare! Amina.

⁶ Ela siamba Mlungu washindwa kutimiza ahadiye kpwa Aiziraeli. Hata! Mana si osi ario chivyazi cha Iziraeli ni Aiziraeli enye enye. ⁷ Wala sio chivyazi chosi cha Burahimu ni ana a kpweli a Burahimu. Hata! Isiphokala, Mlungu wamuamba Burahimu, “Uvyazio nriokulaga undatalwa kula kpwa Isaka.” ⁸ Higa manage ni, ana a Burahimu a kpweli ni hara ariovyalwa kulengana na chilagane cha Mlungu. Ela ariovyalwa kulengana na arivyolonda Burahimu chimwiri taahesabiwa kukala ni ana a Mlungu. ⁹ Mana ahadi yenye inaamba hivi, “Nindauya wakati nchiopanga, na Sara andakala ana mwana mlume.”

¹⁰ Tsona sio hivyo bahi, ela hiye mwana mlume ni mkare wehu Isaka. Aripokula walóla Rebeka achiyala naye patsa. ¹¹⁻¹² Ela kabila

---

9:4 9:4 Kutsama 4:22 * **9:5** 9:5 Burahimu kala ni ise wa Isaka, naye Isaka kala ni ise wa Jakobo. † **9:5** 9:5 Muokoli: Yani Masihi, mutu yetsambulwa ni Mlungu kuokola atu. **9:7** 9:7 Mwandzo 21:12 **9:9** 9:9 Mwandzo 18:10 **9:11-12** 9:11-12 Mwandzo 25:23

ya hara patsa kuvyalwa, wala taadzangbwehenda nono au iyi, Mlungu wamuamba Rebeka kukala, “Mvyere andamuhumikira mdide.” Hivi vinaonyesa kala Mlungu nkutsambula mutu kulengana na arivyopanga iye, wala sio kulengana na mahendo ga yuya mutu. ¹³ Higa ganagbwa sawa na Maandiko ga Mlungu gaambago kukala, “Námwendza Jakobo, ela Esau námzira.”

Mlungu ahenda alondavyo

¹⁴ Sambu huambedze? Huambe Mlungu kayahenda haki? Hata! ¹⁵ Mana wamuambira Musa, “Nkunjaliya na kuonyesa mbazi mutu yeyesi nimlondaye.” ¹⁶ Phahi Mlungu nkumuonera mbazi ye ammendzaye, wala siyo chadi na kumendza kpwa mutu. ¹⁷ Mana Mlungu wamuamba Farao hivi, “Nákuricha moyo makusudi nikuhumire uwe kuonyesa atu uwezo wangu, ili dzina rangu ritangazwe dunia ndzima.” ¹⁸ Kpwa hivyo ni wazi kala Mlungu nkumuonera mbazi mutu yeyesi ammendzaye, na kumuhenda chisoto yeyesi alondaye.

¹⁹ Mendzerepho mutu andaniamba, “Ichikala ni hivyo, mbona Mlungu anahuamula? Ni ani awezaye kupinga vira Mlungu alondavyo?” ²⁰ Ela we, u ani hata umuuze Mlungu? Dze, chitu choumbwa chinaweza kushindana na yechiumba na kuuza, “Kpwa utu wani waniumba hivi?” ²¹ Hakika unamanya, muumba wa nyungu ana uwezo wa kuumba nyungu mbiri na ulongo uho mmwenga: nyungu mwenga ikale

ya kazi malumu, na yanjina ikale ya kazi za kawaida.

²² Sambu, kwani sababu Mlungu walonda kuonyesha atu utsunguwe na kuamanyisa uwezo, waavumirira sana hara ambao kala akapangirwa kutiywa adabu, ambao kala anafwaha kuangamizwa.

²³⁻²⁴ Wahenda hivyo mana walonda kuhuonyesha vira ahendavyo kaziye chijabu. Wahutsambula hosi, Ayahudi na hata asio kala Ayahudi, ili ahunere mbazi, mana wahutayarisha kare kuphaha nguma phamwenga naye.

²⁵ Ndani ya Chitabu cha nabii Hosea, Mlungu anaamba hivi:

“Hinyo ambao kala sio atu angu, nindaaiha ‘Atu angu.’

Atu ambao kala siamendze, nindaaiha, ‘Atu angu niamendzao.’ ”

²⁶ Na,

“Aho ambao kala achiambwa, ‘Mwimwi simwi atu angu,’

andaiwa, ‘Ana a Mlungu ariye moyo.’ ”

²⁷ Naye nabii Isaya anaamba hivi kuhusu Aiziraeli:

“Hata dzagbwe Aiziraeli ni anji dza mtsanga wa pwani,

ela ndiotivywa ni nyo ndiosala.

²⁸ Mana Mwenyezi Mlungu andaatiya adabu kamili himu duniani,

tsona upesi, viratu arivyoamba.”

²⁹ Ni dza viratu arivyotabiri nabii Isaya hipho kare, phoamba:

“Kala Mwenyezi Mlungu, Mlungu wa majeshi kayahusazira chivyazi cha Aiziraeli, phahi hungekala hwasira dza atu a Sodoma na hungeigana na atu a Gomora.”

Chisa cha Aiziraeli kukosa haki

³⁰ Dze, gano gosi manage nini? Manage ni, atu ambao sio Ayahudi taayadzishuulisha kuphaha haki, ela Mlungu waahenda akale na haki kpwa kumkuluphira bahi. ³¹ Piya manage ni, Aiziraeli ambao ahenda chadi kulunga Shariya ili aphahe haki, taayaiphaha. ³² Kpwa utu wani taayaiphaha? Kpwa sababu aadamira mahendo gao badala ya kumkuluphira Mlungu. Phahi achikpwala rira dziwe kulu na achigbwa. ³³ Dziwe riro ndiro rihadzwaro ni Maandiko gaambago:

“Lolani, hiko mudzi wa Sayuni ninaika dziwe, ambaro atu andarikpwala na mwamba ambao undahenda atu agbwe. Ela mutu yeyesi ndiyekuluphira hiye mutu am-baye ni hiro dziwe, kandaphaha waibu hata chidide!”

10

¹ Enehu, hamu yangu kulu mwangu moyoni na mavoyo gangu kpwa Mlungu, naaza Ayahudi ayangu aokolwe. ² Nakuambirani, atu aho ana chadi cha kulunga Mlungu, ela taamanya vira Mlungu alondavyo. ³ Tsona arema kulunga njira ya Mlungu irehayo haki, mana taaimanyire, ela aendza kuphaha haki kpwa kulunga mipango

yao. ⁴ Mana Jesu watimiza kazi za Shariya, ili yeyesi ndiyemkuluphira ahendwe kukala ana haki bila ya kulunga Shariya.

Atu osi anaweza kuokolwa

⁵ Dzulu ya njira ya kuphaha haki kpwa kulunga Shariya, Musa waandika kukala, “Mutu ndiyegbwira malagizo gosi ga Shariya andaishi kpwa sababu ya kulunga zizo Shariya.” ⁶ Ela kuphaha haki kpwa njira ya kukuluphira, Maandiko ganaamba, “Msigombe mwenu mioyoni mukaamba, ‘Ni ani ndiyepanda kuphiya mlunguni?’ ” (Yani kumreha Jesu duniani.) ⁷ “Ama mukaamba, ‘Ni yuphi ndiyetserera hadi kuzimu?’ ” (Yani kumfufula Jesu). ⁸ Ela Maandiko ga Mlungu ganaambadze? “Neno ri phephi nawe, ri mwako kanwani na moyoni.” Naro neno ndiro ujumbe hutangazao, yani atu anaweza kuphaha haki kpwa kumkuluphira Jesu. ⁹ Kpwa hivyo uchigomba na kanwayo mwenye kukala, “Jesu ni Bwana,” na uchiamini mwako moyoni kukala Mlungu wamfufula, phahi undaokolwa. ¹⁰ Mana mutu nkuamini na moyowe naye akahendwa kukala wa haki, na akagomba na mromowe mwenye, akaokoka.

¹¹ Kuhusu ye Muokoli, Maandiko ganaamba, “Mutu yeyesi ndiyemkuluphira kandaphaha waibu hata chidide.” ¹² Mana takuna tafwauti ya Myahudi na mutu asiyekala Myahudi. Bwana iye mmwenga, ni Bwana wa atu osi, naye anaajaliya atu osi amvoyao. ¹³ Higa ganagbwa sawa na

---

10:5 10:5 Alawi 18:5

10:6 10:6 Kumbukumbu 30:12-14

10:11 10:11 Isaya 28:16

10:13 10:13 Joeli 2:32

Maandiko gaambago, “Mutu yeyesi ndiyemririra Mwenyezi Mlungu andaokolwa.”

¹⁴ Ela ukpweli ni kukala, atu taaweza kumririra Mlungu ichikala taadzangbwemkuluphira. Nao taandaweza kumkuluphira ichikala taadzangbwesikira habarize. Chisha taaweza kusikira bila ya kutangazirwa. ¹⁵ Nao atu taandaphiya kpwendatangaza habari hizo bila ya kuhumwa. Phahi Maandiko ganaamba, “Kpwedza kpwa atu arehao habari nono kunahama sana!” ¹⁶ Ela sio Aiziraeli osi ariokubali hizo habari nono kuhusu Jesu. Mana nabii Isaya waamba, “Mwenyezi Mlungu, ni ani ariyeamini ujumbe wehu?” ¹⁷ Phahi atu andaamini achisikira habari za Jesu Muokoli, nao andasikira tu ichikala zindatangazwa.

¹⁸ Ela swali ni hiri: Dze, Aiziraeli taadzangbwesikira? Kpwa kpweli asikira, mana Maandiko ganaamba, “Sauti yao yasikirika dunia ndzima, na maneno gao gakafika hadi mwisho wa dunia.”

¹⁹ Swali ranjina ni hiri: Dze, Aiziraeli taayaelewa? Mwandzo Musa waamba, “Nin-dakuhendani muaonere wivu atu ambao sio Ayahudi, nindakutsukizani kpwa kuhumira taifa risiro na ufahamu.” ²⁰ Tsona nabii Isaya anagomba chilume maneno ga Mlungu gaambago, “Atu ambao taayaniendza, ndio arioniona. Nádzimanyisa kpwa atu ambao kala taaniuzira.” ²¹ Ela kuhusu Aiziraeli, Mlungu

---

10:15 10:15 Isaya 52:7   **10:16** 10:16 Isaya 53:1   **10:18** 10:18
 Zaburi 19:4   **10:19** 10:19 Kumbukumbu 32:21   **10:20** 10:20
 Isaya 65:1   **10:21** 10:21 Isaya 65:2

anaamba, “Kutwa ndzima náagoloseera mkp-wono wangu atu ambao taayaniogopha, tsona taayanitii.”

11

Mlungu kayakahala Aiziraeli osi

¹ Sambu nauza, dze, Mlungu wakahala atue? Hata chidide! Mimi mwenye ni Muiziraeli, chivyazi cha Burahimu, na m’bari wa Benjamini.

² Mlungu kayaakahala atue ambao waamanya hangu mwandzo. Kpwani tammaanya Maandiko gaambavyo kuhusu Elija, arivyomririra Mlungu kuhusu Aiziraeli ayae?

³ Waamba, “Mlungu, atu hinya aolaga manabiigo, na kubananga mwatu mwa kulavira sadaka. Na vivi sambu nkasala machiyangu, tsona analonda kuniolaga hata mimi!”

⁴ Ela naye Mlungu wamuambadze? Wamuamba, “Nkadziikira alume elufu sabaa ko Iziraeli ambao taadzangbwemuabudu Baali, mlungu ambaye ni chizuka.”

⁵ Hata vivi sambu si Aiziraeli osi ariomricha Mlungu; hu phapho achache huriosala, ambao Mlungu wahutsambula kpwa mbazize. ⁶ Phahi kpwa vira hwatsambulwa kpwa mbazi za Mlungu, tahuyaokolwa ni mahendo hurigohenda. Mana kalapho ni kpwa mahendo gehu, phahi mbazi tazingekala mbazi tsona.

⁷ Kpwa hivyo ni hivi phahi: Aiziraeli anji aendza kuphaha haki na achiikosa, ela ariot-sambulwa ni Mlungu aiphaha. Nao anjina osi

achihendwa visoto, ⁸ dza viratu Maandiko ga Mlungu gaambavyo:

“Mlungu waahenda akale dza atu achioremererwa ni usingizi, waafunga matso ili asione, na achiaziba masikiro asiweze kusikira, nao a vivyo hata rero.”

⁹ Naye Mfalume Daudi waamba, “Anaphohenda karamu zao, Mlungu naazihumire dza chambo na muhego wa kuagbwira enye, na aatiye adabu.

¹⁰ Matso gao nagatiwe jiza ili asione, na myongo-myongo yao naimyoke siku zosi.”

*Ayahudi aremewa
ili asio kala Ayahudi ajaliwe*

¹¹ Sambu nauza tsona, Ayahudi akpwala ili agbwe kabisa? Sivyo, hata chidide! Ela kpwa sababu ya makosa gao, wokofu wakpwedza kpwa atu ambao sio Ayahudi, ili Ayahudi ahende wivu. ¹² Ela ichikala atu asio kala Ayahudi ajaliwa kpwa sababu Aiziraeli akosa kpwa kumrema Muokoli, phahi andaphaha fwaida zaidi hipho ndiphokamilika isabu ya Ayahudi alondwao kumkuluphira Muokoli.

¹³ Sambu nagomba na mwimwi atu ambao simwi Ayahudi, mana Mlungu wanihuma nikale mtume wenu. Nami nina ngulu kpwa sababu ya kazi ambayo Mlungu anakuhenderani kpwa kunihumira, ¹⁴ mana nalonda Ayahudi

ayangu akuonereni wivu kpwa gara Mlungu anagokuhenderani, ili anjina ao aokolwe.

¹⁵ Ayahudi ariphomrema Jesu, Mlungu naye waarema na achigbwirana na atu asio kala Ayahudi. Hipo Mlungu ndiphoakubali Ayahudi tsona, indakala avi atu a kufwa akafufulwa!

¹⁶ Kulengana na dini ya Chiyahudi, mutu achilavya donje ra unga wa nganu kpwa kazi ya Mlungu, phahi unga wosi ni mtakatifu. Piya ichikala mizi ya mzaituni ni mitakatifu, phahi hata pandaze nazo ni takatifu.

¹⁷ Uwe u dza panda ya mzaituni wa tsakani yogbwizanywa na hinyo mzaituni mtakatifu. Phahi unaphaha fwaida ya mizi minono ya hinyo mzaituni mtakatifu. Ela ichikala panda zanjina zakatwa, ¹⁸ usibere hizo panda zokatwa. Usihende ngulu, mana umanye mizi taikuadamira uwe, ela uwe ndiwe uadamiraye mizi. ¹⁹ Mendzerepho undaamba, "Panda hizo zokatwa ili nami nigbwizanywe." ²⁰ Higo ni kpweli. Hizo panda zokatwa kpwa sababu ya kukosa kukuluphira, ela uwe wadina kpwa sababu ya kukuluphirako. Kpwa hivyo dzimanyirire wala usidzikarye.

²¹ Mana ichikala Mlungu kayaaonera mbazi Ayahudi kama zira panda za asili, hata uwe kandakuonera mbazi.

²² Lolani vira Mlungu aoneravyo atu mbazi na atiyavyo atu adabu kali! Anaatiya adabu aremao kumuogopha, ela andakuonera mbazi uchienderera kukuluphira mbazize. Ela hata uwe piya uchiricha kumkuluphira, undakatwa.

²³ Hata aho Ayahudi achiuyira kumkuluphira Mlungu, andagbwizanywa tsona, mana Mlungu

ana uwezo wa kuagbwizanya tsona. ²⁴ Mwimwi msio kala Ayahudi ni dza panda za mzaituni wa tsakani zokatwa na zichigbwizanywa na mza-ituni wa mundani, ambaro ni dzambo risiro ra kawaida. Nao Ayahudi ni dza panda za mzaituni wa mundani, na Mlungu andakala tayari zaidi kuzigbwizanya na muhi wenye.

Mlungu ana mbazi na atu osi

²⁵ Enehu, nalonda mmanye mpango hinyo wa siri wa Mlungu ili sedze mkadzitogola. Aiziraeli akala visoto kpwa muda hadi isabu ya atu ambao sio Aiziraeli ndiphokamilika kuphokerwa ni Mlungu. ²⁶ Na taifa rosi ra Iziraeli rindaokolwa. Na gaga ganagbwa sawa na Mlungu arivyogomba, kukala:

“Muokoli andala Sayuni, na andahenda
chivyazi cha Jakobo ariche kumrema
Mlungu.

²⁷ Na chichi ndicho chilagane changu nao,
wakati ndiphoausira dambi zao.”

²⁸ Kpwa sababu ya kukahala habari nono kuhusu Jesu,* Ayahudi akala maadui ga Mlungu kpwa fwaida yenu mwimwi atu ambao simwi Ayahudi. Ela kpwa kukala atsambulwa ni Mlungu, Mlungu achereamendza kpwa sababu ya chilagane arichohenda na akare ao. ²⁹ Mana Mlungu achitsambula mutu na kumjaliya, kaweza kugaluzi. ³⁰ Mwimwi mwakosa kumuogopha Mlungu hipho kare, ela vivi mkaphokera mbazi za Mlungu kpwa

---

11:26 11:26 Isaya 59:20-21   **11:27** 11:27 Isaya 27:9   * **11:28**
11:28 Chiyunani chinaamba injili.

sababu Aiziraeli nao akosa kumuogopha. ³¹ Na hata vivi anakosa kumuogopha ili aho nao aphahe mbazi za Mlungu dza viratu mwimwi. ³² Yani, atu osi arema kumuogopha Mlungu, naye waaricha aenderere kusamuogopha ili edze aonere mbazi.

Mlungu naatogolwe

³³ Hebu lola vira utajiri, marifwa na ilimu ya Mlungu irivyo kulu! Ni ani awezaye kuelewa uamuli na njira za Mlungu?

³⁴ Mana Maandiko ganaamba, “Takuna amanyaye maazo ga Mwenyezi Mlungu, wala ni ani awezaye kumshauri.”

³⁵ “Ni ani yemuaphasa Mlungu chitu, ambacho iye Mlungu ni achiriphe?”

³⁶ Mana Mlungu ndiye yeumba vitu vyosi kpwa uwezowe.

Iye ndiye ahendaye vikaleko, na vi kuko kpwa sababuye.

Mlungu naatogolwe ta kare na kare! Amina.

12

Dzilavyeni maisha genu kpwa kumuhumikira Mlungu

¹ Phahi enehu, kpwa vira Mlungu anahuonera mbazi sana, nakuvoyani moyo kutsuka mulavye miri yenu kama sadaka takatifu iriyo moyo, ili masagazi genu gakale gandamhamira Mlungu. Mana iyo ndiyo njira ya kpweli ya kumuabudu

Mlungu chiroho. ² Msiige tsona mambo gahendwago ni atu a dunia hino, ela Mlungu akugaluzeni mwenu mioyoni mkale na maazo maphya. Hiphho ndipho ndiphomanya hakika Mlungu amendzavyo; dzambo nono na ra sawa rimhamiraro.

³ Phahi, kpwa mana Mlungu wanijaliya nikale mtumewe, nakuambirani hivi mwimwi mosi: Msidziona bora kutsapa chiasi. Ela maazo genu nagakale na chiasi kulengana na chipimo cha kuluphiro Mlungu arirojaliya chila mmwenga.

⁴ Kama mmanyavyo, mwiri ni mmwenga, ela una vilungo vinji, na chila chilungo china kaziye.

⁵ Vivyo hivyo, swiswi naswi hata dzagbwe hu anji, hu mwiri mmwenga kpwa kuungana na Jesu. Chila mmwenga waunganishwa na myawe kama chilungo tafwauti ela mwiri mmwenga.

⁶ Phahi chila mmwenga Mlungu wamjaliya chipawache tafwauti kpwa mbazize. Ariye na chipawa cha kutabiri naachihumire kulengana na kuluphirore. ⁷ Wa kuhumikira ayae, naahumikire moyo kutsuka. Na afundzaye, naafundze vinono. ⁸ Ariye na chipawa cha kutiya ayae moyo, naahende hivyo. Wa kutsangira atu, naatsange moyo kutsuka. Chilongozi naye, naatawale kpwa chadi. Na ariye na moyo wa kuterya ayae, naahende hivyo na raha.

Mendzanani

⁹ Amendzeni ayawenu chikpweli-kpweli. Richani kuhenda mai kabisa, ela mdine kuhenda manono di yosi. ¹⁰ Mendzanani chikpweli kama

ndugu mwenga. Chila mmwenga naamuishimu myawe zaidi kuriko ye mwenye. ¹¹ Msikale avivu kuhenda kazi ya Mlungu, ela lungani vira Roho Mtakatifu alondavyo mumhumikire Bwana Jesu kpwa chadi. ¹² Hererwani mana kuluphiro renu ri kpwa Mlungu. Mchiphaha mashaka vumirirani, wala msiremwe kuvoya Mlungu. ¹³ Ariye na vitu, naaterye afuasi ayae ario na haja, na kuphokera vinono ajeni mwenu madzumbani.

¹⁴ Atu achikugayisani, avoyereni manono, wala msialani. ¹⁵ Atu achihererwa, namwi hererwani phamwenga nao; achisononeka, namwi sononekani nao. ¹⁶ Ishini vinono na ayawenu. Msihende shobo, ela dziikeneni sawa na atu a kawaida, wala msidziona kala muna marifwa zaidi.

¹⁷ Atu achikukoserani kpwa kukuhenderani uyi, msiariphize uyi; ela chila wakati azani kuhenda gara gaonewago manono ni chila mutu. ¹⁸ Hendani rorosi muwezero msagaletu na atu osi. ¹⁹ Asena angu, msiriphize chisasi, ela mrichireni Mlungu atiye adabu atu anaokukoserani. Mana Mlungu mwenye anaamba mo mwakpwe Maandikoni, “Kuriphiza chisasi nirichirani, mimi ndariphiza.” ²⁰ Kpwa hivyo chila mmwenga naahende dza Maandiko gaambavyo:

“Ichikala mvihao ana ndzala, muphe chakurya arye,

12:14 12:14 Mathayo 5:44; Luka 6:28   **12:16** 12:16 Misemo 3:7   **12:19** 12:19 Kumbukumbu 32:35   **12:20** 12:20 Misemo 25:21-22

na achikala ana chiru, muphe madzi anwe. Mana uchihenda vivyo, undakala avi ukamhika makala ga moho.”*

²¹ Usikubali kushindwa ni mai uhenderwago ni atu, ela henda manono, nawe undashinda higo mai.

13

Ogophani atawala enu

¹ Chila mutu ni lazima aogophe sirikali itawalayo. Mana uwezo wa kutawala ula kpwa Mlungu, nao atawala nkutsambulwa ni Mlungu.

² Kpwa hivyo mutu yeyesi apingaye uwezo wa sirikali, anampinga Mlungu ariyetsambula iyo sirikali. Naye apingaye sirikali anadziendzera kuamulwa. ³ Mana mtawala katishira mutu ahendaye manono, ela ahendaye mai. Phahi ichikala unalonda usitishirwe ni mtawala, henda manono, naye andakutogola. ⁴ Mana mtawala ni mtumishi wa Mlungu, naye anahenda kazi kpwa fwaidayo. Ela uchihenda mai, phahi dziondoke! Mana hakika hiye mtawala ana uwezo wa kukutiya adabu, naye nkukala anahenda kazi ya Mlungu kama vyohewa. ⁵ Kpwa hivyo, atu ni lazima aogophe atawala, siyo kpwa sababu ya kuogopha kutiywa adabu tu, ela piya kpwa sababu mnamanya sawa ni muhende hivyo.

⁶ Hata hino ni sababu ya kulavya kodi. Mana ahendadzi-kazi a sirikali ni atumishi a Mlungu,

⁶ Hata hino ni sababu ya kulavya kodi. Mana ahendadzi-kazi a sirikali ni atumishi a Mlungu,

⁶ Hata hino ni sababu ya kulavya kodi. Mana ahendadzi-kazi a sirikali ni atumishi a Mlungu,

---

* **12:20** 12:20 Chiyunani chinaamba, undammwagira makala ga moho chitswani. (Soma chitabu cha Misemo 25:21-22). **13:6** 13:6 Mathayo 22:21; Mariko 12:17; Luka 20:25

na ni lazima ahende kazi ambazo Mlungu waapha azihende. ⁷ Phahi mupheni chila mutu hakiye. Ichikala unatakpwa uriphe kodi, ni uriphe; ichikala kuna mutu fulani ni aishimiwe, phahi muishimuni.

Menzwa inatimiza Shariya za Mlungu

⁸ Msikale na deni na mutu yeyesi, ela deni renu narikale kumendzana bahi. Mana amenzzaye myawe anatimiza Shariya. ⁹ Kuna malagizo manji, kpwa mfwano, usizinge, usiolage, usiye, usimizire mahe chitu cha myao na malagizo ganjina. Ela gosi higa ga ndani ya hiro lagizo mwenga riambaro, “Mmendze myao dza vyo udzimenzavyo mwenye.” ¹⁰ Mutu amenzzaye myawe, kamuhendera mai, kpwa hivyo menzwa inatimiza Shariya zosi.

¹¹ Zaidi ya hivyo ni mmanye wakati wa kulamuka ukafika. Kpwa sababu wakati wa kutivywa u phephi zaidi kuriko hipho mwanzo huriphoanza kumkuluphira Jesu. ¹² Vivi usiku unasira, na ku phephi na kucha. Sambi nahuricheni mahendo mai ga jiza na huvwaleni silaha za mwanga ili hudzirinde na Shetani. ¹³ Hukaleni na tabiya nono dza viratu wakati wa namutsi, wala husikaleni atu akuhenda sharee za kunwa uchi na kufwiha chimalaya, wala kuzinga, wala kuheha au wivu. ¹⁴ Ela phahi katika mambo gosi longozwani ni Bwana Jesu Masihi, wala msikubali kutimiza tamaa zenu mbii.

13:9 13:9 Kutsama 20:13-17; Kumbukumbu 5:17-19,21; Alawi 19:18

14

Usimuamule mfuasi myao

¹ Myawenu ambaye kadzangbwephera chiroho, achedza kpwenu mkubalini, ela msilumbane naye kuhusu maonige. ² Mutu wanjina anaona kukala anaweza kurya chochosi, ela wanjina ambaye kadzangbwephera chiroho, mbogaze ni mtsunga bahi. ³ Hiye aryaye chochosi naasim'bere yuya aryaye mtsunga, na hiye asiyerya chila chitu, naye naasimuamule hiye aryaye chila chitu. Mana Mlungu wamkubali vyo arivyo. ⁴ Kuna haki hata chidide ya kuamula mtumishi wa mutu wanjina. Tajiriwe ndiye ndemanya ichikala mtumishiwe a sawa au akakosera. Na kpweli andahenda sawa, mana Mlungu ana uwezo wa kumuhenda ahende sawa.

⁵ Mutu wanjina anaona siku fulani ni muhimu kuriko siku zanjina, naye wanjina anaona siku zosi ni sawa. Chila mmwenga naalunge vira aonavyo sawa mwakpwe achilini. ⁶ Kpwa mana mutu yeyesi ambaye anaona siku fulani kala ni muhimu, anahenda hivyo kumuhamira Bwana Jesu. Chila aryaye nyama, anarya kpwa sababu imuhamirayo Bwana Jesu, mana karya hadi amshukuru Mlungu. Naye asiyerya nyama, anahenda hivyo kpwa sababu imuhamirayo Bwana Jesu, naye nkushukuru Mlungu vivyo. ⁷ Mana takuna mutu ambaye anaishi chitswache, wala takuna mutu afwaye kpwa sababuye mwenye. ⁸ Huchiishi, hunaiishi kama Mlungu alondavyo,

na huchifwa, navyo hunafwa kama Mlungu alondavyo. Phahi huchiishi ama huchifwa, swiswi hu a Mlungu. ⁹ Mana Jesu wafwa na achifufuka ili akale Bwana wa atu ariofwa na ario moyo.

¹⁰ Sambu kupa utu wani anjina anaamula afuasi ayawao? Na kupa utu wani anjina nao anaabera afuasi ayawao? Mmanye kukala, siku mwenga swiswi hosi hundaima mbere za Mlungu huamulwe. ¹¹ Kahi za Maandiko Mwenyezi Mlungu anaamba, “Kupa kpweli chila mutu andachita mavwindi mbere zangu, na akiri na lilimire kukala mimi ndimi Mlungu.”

¹² Kupa hivyo, chila mmwenga andalavya isabu ya mahendoge mwenye mbere za Mlungu.

Usimutiye myao makosani

¹³ Kupa hivyo, ni lazima huriche kuamula ayawehu, wala husihende chochosi ndichohenda ayawehu adzikipwale au ainjire dambini.

¹⁴ Kupa sababu ya Bwana Jesu namanya kupa kpweli takuna chakurya chochosi ambacho ni haramu. Ela mutu achiona chakurya fulani ni haramu, phahi chakurya hicho kpwakpwe chindakala haramu. ¹⁵ Phahi uchimkosea myao kupa sababu ya chakurya uryacho, kupa kpweli undakala ukaricha kummenda. Usikubali hata chidide chakurya chikale sababu ya kubananga kuluphiro ra mutu wanjina ambaye Jesu wamfwerera! ¹⁶ Phahi usihende chituchochinono chionekane chii. ¹⁷ Mana ufalume wa

Mlungu siyo kurya chitu fulani au kunwa chitu fulani, ela ni kuhenda haki, kukala na amani, na kuphokera raha. Na higa gosi garehwa ni Roho Mtakatifu. ¹⁸ Naye amuhumikiraye Jesu hivyo, anamuhamira Mlungu, tsona andakubaliwa ni atu.

¹⁹ Phahi chila wakati nahudinisireni kuhenda mambo garehago amani na ambago ganaterya kuphezana chiroho. ²⁰ Usibanange kazi ya Mlungu kpwa sababu ya chakurya. Vyakurya vyosi vya kuriwa ni halali, ela ni makosa sana mutu kumuhenda myawe ainjire dambini kpwa sababu ya chira aryacho. ²¹ Baha usirye nyama, ama kunwa uchi, ama kuhenda chochosi ambacho chindamuhenda myao ahende dambi. ²² Mutu akuluphiravyo kuhusu maneno higa, phahi nagakale gakpwe na Mlunguwe bahi. Waajaliwa mutu ambaye kadzisikira kuhenda makosa ahendapho dzambo aonaro ni ra haki. ²³ Ela ndiyekala na wasiwasi kuhusu chakurya na achirya, andaamulwa mana kakaamini kala rira ahendaro ni sawa mbere za Mlungu. Mana mutu yeyesi achihenda dzambo ambaro kanaro hakika, phahi naamanye kala anahenda dambi.

15

¹ Phahi swiswi huriophera chiroho, ni lazima huvumirire hara ambao taadzangbwephera chiroho,* wala husidzipendele. ² Chila mmwenga ni ahende mambo ga kumuhamira myawe, kpwa

---

* **15:1** 15:1 Manage ganjina ni, ni lazima huaterye hara ambao taadzangbwephera chiroho kuhusu gara ambago taagaelewa vinono.

kumuhendera manono hata aphere chiroho. ³ Mana hata Jesu mwenye kayadzipendeleya, ela arivyohenda vinagbwa sawa na Maandiko gaambago, “Mai ambago atu agagomba kuhusu uwe Mlungu, ganiphaha mimi, uriyenitsambula.” ⁴ Na gosi garigoandikpwa hipho kare, gaandikpwa ili kuhufundza swiswi. Huchivumirira, gago ganahutiya moyo ili hukale na kuluphiro.

⁵ Mlungu ahuphaye kuvumirira na kuhutiya moyo akuhendeni mkale chitu chimwenga, kpwa kumuiga Masihi Jesu, ⁶ ili mosi muungane kumtogola Mlungu, Ise wa Bwana wehu Jesu Masihi.

Mlungu anakubali atu asio kala Ayahudi

⁷ Phahi kubalini ayawenu dza viratu Jesu arivyokukubalini, ili Mlungu atogolwe. ⁸ Mana nakuambirani, Jesu wakala mtumishi wa Ayahudi kuonyesa kukala, Mlungu wahenda dza arivyolaga akare ao. ⁹ Chisha wakpwedza ili atu anjina asio kala Ayahudi amtogole Mlungu kpwa mbazize. Phahi Maandiko ga Mlungu ganaamba:

“Kpwa hivyo, nindakuimbira mawira ga kukutogola mbere za atu asio kala Ayahudi.”

¹⁰ Maandiko ganagomba tsona, ganaamba, “Mwimwi atu ambao simwi Ayahudi, hererwani phamwenga na atu a Mlungu.”

¹¹ Chisha ganaamba,

15:3 15:3 Zaburi 69:9   **15:9** 15:9 2 Samueli 22:50; Zaburi 18:49

15:10 15:10 Kumbukumbu 32:43   **15:11** 15:11 Zaburi 117:1

“Mwi atu ambao simwi Ayahudi mtogoleni
Mwenyezi Mlungu,
atu osi ni amtogole!”

¹² Naye nabii Isaya waamba,

“Mmwenga wa chivyazi cha Jese andakpwedza,
naye andatawala atu asio kala Ayahudi,
nao andamkuluphira iye.”

¹³ Hivyo phahi, munavyoenderera
kumkuluphira Mlungu, ambaye ndiye chanzo
cha kuluphiro, navoya akujaliyeni mkale na
amani na raha tele. Chisha mkale na kuluphiro
kulu kpwa uwezo wa Roho Mtakatifu.

Sababu ya Paulo kuandika mambo

higa

¹⁴ Enehu, mimi mwenye natosheka kala wakati
wosi mwimwi munahendera ayawenu manono.
Mnamanya kare kuhusu njira za Mlungu na
munaweza kufundzana. ¹⁵ Ela nikakuandiki-
rani mambo higa chilume ili nikutambuk-
izeni mambo fulani. Nkahenda hivyo kpwa
sababu Mlungu wanijaliya nikale mtumishiwe,
¹⁶ nimhumikire Masihi Jesu kpwa atu ambao
sio Ayahudi. Náhenda kazi kama mlavyadzi-
sadaka kutangaza neno ra Mlungu,† ili atu asio
kala Ayahudi akale dza sadaka ikubaliwayo ni
Mlungu, na iriyotengbwa ni Roho Mtakatifu.

¹⁷ Phahi, nina ngulu kpwa kumuhumikira
Mlungu, mana kazi nimuhenderayo naihenda
kpwa uwezo wa Masihi Jesu. ¹⁸ Nami
sindagomba kuhusu chochosi chanjina,

15:12 15:12 Isaya 11:10 † **15:16** 15:16 Chiyunani chinaamba
injili ya Mlungu.

isiphokala gara arigohenda Jesu kpwa kunihumira mimi kuahenda atu asio kala Ayahudi amuogophe Mlungu. Wahenda hivyo kuumira maneno na mahendo gangu, ¹⁹ nguvu za kuhenda vilinje, na uwezo wa Roho Mtakatifu. Phahi názunguluka chila phatu kutangaza habari nono kuhusu Jesu Muokoli kuandzira Jerusalemu hadi Iluriko. ²⁰ Siku zosi nia yangu kala nitangaze habari nono kula kpwa Mlungu kpwahali ambako dzina ra Jesu taridzangbwemanyikana, ili nisedze nkadzenga dzulu ya msingi wa mutu wanjina. ²¹ Viratu nrivyohenda vinagbwa sawa na nabii Isaya arivyotabiri kuhusu Muokoli, kukala, “Atu ambao taayaambirwa habarize andaona, na atu ambao kala taadzangbwemsikira andaelewa.”

*Mpango wa Paulo
wa kuphiya mudzi wa Rumi*

²² Hino ndiyo sababu ambayo chila wakati yanizuwiya kpwedza kpwenu. ²³ Ela, kpwa vira námala kazi yangu hiku nriko, na miaka minji náaza kpwedza hiko kpwenu, ²⁴ nami nina mipango ya kpwedzakuonani wakati nchikala natsapa kuphiya tsi ya Uhisipania. Nalonda niphahe msada wenu wa kunifisa Uhisipania, bada ya kusagala phamwenga namwi kpwa muda.

²⁵ Ela vi sambu naphiya Jerusalemu nikahumikire atu a Mlungu. ²⁶ Kpwa mana atu a

Mlungu ario seemu za Makedonia na Akaya‡ aonato kutsanga na kuterya ayawao ambao ni achiya hiko Jerusalemu. ²⁷ Afuasi aho ahenda hivyo na raha, na kpwa kpweli ana jukumu ra kuaterya. Kpwa vira atu asio kala Ayahudi ashiriki baraka za chiroho za Chiyahudi, nao inabidi kuaterya chi hali na mali. ²⁸ Phahi nchimala kazi hino ya kuapha atu a Jerusalemu mitsango yotsangirwa, chisha ndakpwedza niku-loleni wakati ni charoni kuphiya Uhisipania. ²⁹ Tsona namanya siku nchedza hiko kpwenu, nindareha baraka nyinji za Jesu.

³⁰ Enehu, kpwa sababu ya Bwana wehu Jesu Masihi na mendzwa irehwayo ni Roho Mtakatifu, nakuvoyani muungane nami kuni-voyera Mlungu kpwa chadi. ³¹ Nivoyerani kukala, nisihendwe vii ni atu asiomkuluphira Jesu ko tsi ya Judea. Piya voyani kukala, atu a Mlungu hiko Jerusalemu akakubali msada ndioaphirikira. ³² Phahi Mlungu achimendza, nindaona raha sana kpwedzakulamusani, ili nami mnitiye moyo. ³³ Navoya Mlungu ariye chandzo cha amani, akale namwi mosi! Amina.

16

Paulo analavya salamu

¹ Nalonda nikumanyiseni Fibi ambaye ni mfuasi myawehu, tsona ni mchetu ambaye anarikumikira kundi ra afuasi hiko mudzi wa

---

‡ **15:26** 15:26 Makedonia ni seemu ya vurini mwa tsi ya Yunani na Akaya ni seemu ya mwakani mwa tsi ya Yunani. **15:27**
15:27 1 Akorintho 9:11

Kenikeria. ² Phahi kama mfuasi myawehu, mphokereni vinono, mana hivyo ndivyo atu a Mlungu alondwavyo ahende. Piya achilonda kuterywa, mteryeni mana waterya sana atu anji, na hata mimi piya.

³ Niphozerani ahendadzi-kazi ayangu, Prisila phamwenga na mlumewe Akpwila. Aho nao anahenda kazi ya kumuhumikira Jesu Muokoli, ⁴ tsona ahatarisha maisha gao kpwa sababu yangu. Phahi mimi na afuasi osi ambao sio Ayahudi anafwaha kuashukuru sana.

⁵ Chisha niphozerani afuasi a Jesu akutanao nyumbani mwa Akpwila na Prisila, phamwenga na msena wangu Epaneto, ambaye ndiye wa kpwandza kumkuluphira Jesu hiko jimbo ra Asia.

⁶ Niphozerani Maryamu, ambaye wahenda kazi kpwa chadi kpwa fwaida yenu, na ⁷ niphozerani abari angu Andironiko na Junia, ambao nafungbwa nao jela. Aho akala afuasi a Jesu kabila ya mimi, tsona anamanyikana sana kahi za mitume.*

⁸ Niphozerani Ampuliato, msena wangu kpwa sababu ya Bwana Jesu, ⁹ phamwenga na msena wangu Sitakisi, na muhendadzi-kazi myangu Uribano, ahendaye kazi ya kumuhumikira Jesu.

¹⁰ Niphozerani Apele, ambaye uaminifuwe kpwa Jesu unamanyikana. Na niphozerani atu osi a nyumbani mwa Aristobulo.

16:3 16:3 Mahendo 18:2 * **16:7** 16:7 Manage ganjina ni, anamanywa sana ni mitume anjina.

¹¹ Niphozerani m'bari wangu Herodioni, na atu osi a nyumbani mwa Narikiso, ambao adziunga na Bwana Jesu.

¹² Niphozerani Tirufena na Tirufosa; achetu hinyo anahenda kazi kpwa chadi kumuhumikira Bwana Jesu. Piya niphozerani msena wangu Pashia; naye ni mchetu ambaye wahenda manji kumuhumikira Bwana Jesu.

¹³ Niphozerani Rufo na nine. Rufo ni mutu yedzilavya kumuhumikira Bwana Jesu moyo kutsuka. Nine naye namharira kukala mayo wa kunivyala.

¹⁴ Tsona niphozerani Asunikirito, Fulegoni, Herime, Patiroba, Herima, na afuasi a Jesu osi ario phamwenga nao.

¹⁵ Chimarigizo niphozerani Filologo, Julia, Nerea na mwanao mchetu, Olimpa, phamwenga na atu a Mlungu osi.

¹⁶ Lamusanani na mendzwa ya kpweli.

Mkaphozwa ni makundi gosi ga afuasi a Jesu ario hiku.

Maonyo na salamu za mwisho

¹⁷ Sambu enehu, dzimanyirireni sana na atu fyakatsi. Dzitengeni nao mana mafundzo gao ni chinyume na gara mrigofundzwa. ¹⁸ Kpwa kpweli, atu dza hinyo taamhumikira Bwana wehu Jesu, ela anahenda kazi kpwa fwaida yao enye. Anahumira maneno manono kuchenga atu asioyuga kuchengbwa. ¹⁹ Nina raha sana mana chila mutu anamanya kala mu afuasi a Jesu a kpweli. Ela nalonda mkale na achili ya

kumanya manono, na msigatsanganye na mai. ²⁰ Vivi sambi Mlungu ambaye ndiye chandzo cha amani andakushindirani Shetani na akupheni uwezo wa kumshinda. Nakuvoyerani Bwana Jesu Masihi akujaliyeni mosi.

²¹ Mkaphozwa ni Timothi ambaye ni muhendadzi-kazi myangu. Piya mkaphozwa ni abari angu Lukio, Jasoni na Sosipatiro. ²² Sambu mimi Teritio, muandishi wa baruwa hino, nakuphozani kpwa sababu ya Bwana Jesu. ²³ Mkaphozwa ni mwenyezi wangu Gayo, ambaye piya ni mwenyezi wa afuasi osi a Jesu akutanao hipha. Piya mkaphozwa ni Erasito, ambaye ni muiki wa pesa wa mudzi hinyu,† na mwenehu wehu Kpwarito piya akakuphozani. ²⁴ Nakuvoyerani Bwana Jesu Masihi akujaliyeni mosi. Amina.‡

Paulo anatogola Mlungu

²⁵ Phahi nahumtogeni Mlungu! Iye anaweza kuhenda kuluphiro renu rikale rindaphera kpwa uwezo wa habari nono nrizokufundzani. Hipho kare na kare, Mlungu wafwitsa habari hizo kuhusu Jesu Masihi, ²⁶ ela sambu wazimanyisa atu kpwa kuhumira Maandiko ga manabii. Mlungu wa kare na kare ndiye yelagiza ukpweli huno umanyiswe atu, ili atu a makabila gosi duniani amkuluphire na kumuogopa.

16:21 16:21 Mahendo 16:1   **16:23** 16:23 Mahendo 19:29; 1 Akorintho 1:14; 2 Timothi 4:20   † **16:23** 16:23 Mudzi hinyo labuda kala ni mudzi wa Korintho.   ‡ **16:24** 16:24 Vitabu vyanjina vya kare tavina msitari huno wa 24.

²⁷ Mlungu macheye ariye na marifwa gosi, naatogolwe kpwa sababu ya Jesu Masihi, hata kare na kare! Amina.

Digo
Chidigo: Digo (Bible)

copyright © 2019 Bible Translation and Literacy

Language: Digo (Chidigo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-24

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
bab7eb71-e774-512d-9543-5878c28ca63b